

REFORMÁTUS KÁNTOR

Szerkeszti: Bódiss Tamás,
a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatalában

Egyházzenei rendezvények Tiszakécskén

Az Ókéskei Zenés Esték sorozat *Hegedűs Béla* esperes–lelképásztor kezdeményezésére 2000-ben indult útjára azzal a céllal, hogy zeneértő lelki közösség is alakuljon a 2000-ben felújított orgona köré. Tiszakécske lakossága azóta számos értékes egyházzenei áhítatnak és koncertnek lehetett fültanúja, melyeken hazánk és a világ jelentős muzsikusi irányíthaták a gyülekezet figyelmét az örökkévaló dolgokra, s mindenek teremtőjére: Istenre. Tiszakécske és a térség kulturális élete szempontjából is fontosak a szólóorgona-estek, kamarahangversenyek, kórustalálkozók és tematikus sorozatok, mint a 2011-es *Tiszakécskei Liszt-hét*, valamint a 2015-ben lezajlott *Bach 330* rendezvénysorozat.

Ebben az évben egyrészt a tavaly felújított orgonáért való hálaadást kívántuk meghosszabbítani és elmélyíteni az *Orgona több szerepben* címmel meghirdetett programjainkkal, másrészt a református zeneszerző Gárdonyi Zoltán (110) és Gárdonyi Zsolt (70) műveiből minél többet megismertetni a kettős jubileum alkalmából. Mindezek mellett nagy megtiszteltetést jelentett, hogy április közepén a londoni Királyi Zeneakadémia professzora, *David Titterington* adott koncertet városunkban, aki az orgonát mint zenekart mutatta be.

Sorozatunk megnyitására ifjú tehetséget kértünk fel. *Vida Mónika Ruth*, számos nemzetközi zongoraverseny díjazottja, újévi visszhang-koncertjén ugyanazon művek zongora- és orgonaváltozatát is megszólaltatta. Februárban a helyi református iskola és több óvoda kisgyermekét bevonva hat csoportban 200 gyermek lehetett tanúja *Faragó Attila* orgonaépítő hangszer-népszerűsítő előadásainak. *Dr. Hegedűs Livia* orvos és a jelen beszámoló szerzője tartott zenével illusztrált előadást márciusban az orgonát mint terápiát értelmezve. A 2016-os Gárdonyi-élmű-koncertek sorozat nagyszabású kóruskoncertjét. Ezen az orgona mint kísérőhangszer szólalt meg *Méhes Balázs* és *Mikesi Tibor* játékaival. Többek között elhangzott Gárdonyi Zoltán *A sareptai özvegy kisoratórium Kovácsné Barócsi Edit*, *Klézli János* és *Kiss Ferenc* szólójával és a Bács-Kiskunsági Református Egyházmegye kórusainak énekével, melyet *Berkesi Sándor* vezényelt, és egyúttal megemlékezett a 110 éve született zeneköltőről. Májusban *Gárdonyi Dániel*, a muzsikusz-dinasztia legifjabbja az orgona liturgikus lehetőségeit hangsúlyozta színes műsorválasztással és improvizációkkal. A kicsiknek különleges

meglepetést hozott Erich Kästner megbékélést hirdető meséjének, Az állatok konferenciájának Christiane Michel-Ostertun orgonazenéjével illusztrált változata, melyet *Hegedűs Zoltán* Jászai Mari-díjas színművész és *Németh Zsuzsa* orgonaművész két alkalommal is előadott a nyári szünet első hetében. Az orgona kamarazenében betöltött szerepét *Olivier Eisenmann* orgona- és *Verena Steffen* fuvolajátékából júliusban ismerhették meg a hallgatók. A nyár utolsó hónapjának zenés alkalmán szólóhangszerként mutatkozott be hangszerünk *Erdődy János* orgonaművész szolgálatával, aki egyebek mellett Gárdonyi Zoltán Partitáját is tolmácsolta. Sorozatunk szeptemberi zárókoncertjén az orgona ez évben bemutatott valamennyi szerepét (liturgikus, szóló, kamara, kíséző, terápikus) méltatta *Reinfeld János* hegedűművész és e sorok írója. Ezen a zenés áhítaton is elhangzott két Gárdonyi-mű: Fantázia hegedűre és orgonára, valamint az Epithalamium énekhangra és orgonára, melyet a sorozatszerkesztő egyúttal helyi kántorként egymaga adott elő.

A 2016-os év különösen sok ajándékot tartogatott Tiszakécskének, hiszen egy másik sorozatot is hirdettek, *Nyitott kórushetek* címmel. A Szabolcska Mihály Református Énekkar tagjai húsvét után hathetes kurzust szerveztek, hogy új tagokkal együtt készüljenek a Szentlélek ünnepére, majd júliusban és augusztus elején a fricki (Svájc) és lübeckei (Németország) testvérgyülekezet csoportjaival együtt egy-egy közös koncertjükre.

Koncertsorozatunk, zenei rendezvényeink számos szervezetet indítottak támogatásra: a Nemzeti Kulturális Alap, a Reformáció Emlékbizottság, az Álomfogó Alapítvány, a Bácsvíz Zrt., a Barack Hotel és Spa, a KRE-TFK nagykőrösi internátusa mindnyájan építették az orgona, az egyházzene és Isten magasztalásának ügyét, melyért nem lehetünk eléggé hálásak.

Méhes Balázs

A Kálvin téri templom újjáépített Deutschmann-orgonája

A hangszer rövid bemutatása

A Kálvin téri református templom orgonájának újjáépítésére a templombelső 2013-as felújítását követően kerülhetett sor. Egy szakmai testület már korábban elvégezte a hangszer felmérését, és az újjáépítés koncepciójának kidolgozására *Homolya Dávid* nemzetközi (Organ-Expert) végzettségű orgonaszakértőt kérte fel. Tekintettel az eredeti orgonaház jó állapotban megmaradt klasszicista szekrényére és a benne talált, bár többnyire megváltoztatott eredeti sípanyagra, a testület úgy találta, hogy a legértékesebb megoldás a késő barokk hangzású Deutschmann-orgona rekonstrukciója lehet. A visszaállítandó pozitív és a nagyszekrény méretlehetőségeit kihasználva a bécsi mester analóg hangszerei nyomán bővült ki a hangszer. Jóllehet az eredeti szerződés rendelkezésre állt, a megmaradt sípanyag alaposabb vizsgálata alapján világossá vált, hogy nem minden valósult meg a szerződés szerint. Az autentikus bővítéshez figyelembe vették

J. Deutschmann debreceni —30, ill. 40 regiszteres orgonára vonatkozó— ajánlatát, továbbá a bécsi Josephskirche Friedrich Deutschmann-orgonájának diszpozícióját. Így született meg 2013 őszén a végleges hangkép, mely minimális bővítéssel az 1829–30-as állapotokat tükrözi. A diszpozíció, akárcsak az orgona hangja, lényegében a délnémet késő barokk hagyományokat követi:

Manual (HW)	Positiv	Pedal
Burdon 16'	Copula gedackt 8'	Wiolonbass 16'
Principal 8'	Principal 4'	Subbass 16'
Salicional 8'	Dulciana 4'	Principalbass 8'
Waldflöte 8'	Flöte 4'	Octavbass 8'
Quintana 8'	Octave 2'+1' (Vorabzug 2')	Quinte 6'
Octave 4'	Mixtura III (Vorabzug 1 1/3')	Octave 4'
Fugara 4'	Vox Humana 8'	Cornetbass III
Spitzflöte 4'		Posaunenbass 16'
Quinte 3'		Fagotbass 8'
Superoctave 2'		
Mixtura V (Vorabzug terc nélkül)		
Fagot 8'		

Három regiszter esetében további lehetőséget jelent az ún. Vorabzug, amikor a regisztergomb kétlépcsős kihúzásával kétféle hangszín-változat alkalmazható. Így a 28 regiszter 31 önálló hangszínlehetőséget jelent. Az eredeti hangzáseszmény megvalósításához analóg hangszerként szolgált a szügyi és a rajkai evangélikus templom J. Deutschmann-orgonája, F. Deutschmanntól a felvidéki iglói és mateóci, illetve a bécsi és katzelsdorfi orgonák. Az iglói és a rajkai orgona teljes sípanyagának felmérését *Kormos Gyula* végezte, míg az iglói sípmenzúrák felmérése Homolya Dáviddal együtt készült. A felmért adatok kiértékelését, a hiányzó regiszterek menzúráinak meghatározását, a kevert regiszterek összetételeinek kikutatását, a sípok kiválogatását és rendezését, a nyelvek analógiáinak felkutatását, valamint a Positiv formájának meghatározását *Homolya Dávid* végezte. A szakmai munkában értékes segítséget adott *Hajdók Judit* orgonakutató, szakreferens, valamint *Enyedi Pál* orgonatörténész.

Az újjáépített orgonán a felújítás óta eltelt időben megvalósult koncertek

2014. december 3. Konferencia és orgonakoncert. Előadás: *Homolya Dávid*, *Kormos Gyula*. Orgonált *Hajdók Judit* (Buxtehude, Pachelbel, Bach), *Enyedi Pál* (I. Kayser, Liszt) és *Bódis Tamás* (Mendelssohn)

december 14. Ünnepi istentisztelet és orgonafélóra. *Homolya Dávid* és *Bódis Tamás* (Kittel, Bach, Mendelssohn)

2015. január 11. *Karasszon Dezső* (Noordt, Bach, Gárdonyi, Karg-Elert)

március 8. *Szilágyi Gyula* (Coelho, Sweelinck, Noordt)

- március 29. *Teleki Miklós* (Pachelbel, Bach, Mozart, Mendelssohn)
 április 12. *Spányi Miklós* (Bach és fia, Ph. E.)
 május 10. *Homolya Dávid* (Vivaldi–Bach, Bach-partita, Mendelssohn)
 május 25. A pünkösdi bibliaolvasást követően: *Bódiss Tamás* (Sweelinck, de Grigny, Bach, Ákom)
 május 30. A Református Zenei Fesztivál keretében: *Pálúr János* (Bach, improvizáció), *Alföldy-Boruss Csilla* (Bach, Krebs, Homilius), *Monostori Ferenc* (Frescobaldi, Buxtehude, Bach), *Németh Zsuzsa* (Bach, Mendelssohn)
 június 14. *Varga László* (S. Scheidt, Bach)
 július 12. *Erdődy János* (Sweelinck, Pachelbel, Bach)
 augusztus 9. *Vadász Attila* (Froberger, Rossi, Bach, Mendelssohn)
 szeptember 13. *Sárosi Dániel* (Bach orgonaművei a liturgiában)
 szeptember 1–4. Orgonakurzus: *Homolya Dávid*
 október 11. *Borsányi Márton* (Weckmann, Pachelbel, Böhm, Bach)
 november 8. *Méhes Balázs* (Buxtehude, Pachelbel, Bach, Liszt)
 december 6. *Kuzsner Péter* (Scheidt, Buxtehude, Bach)
 december 14. CD-bemutató koncert: *Fassang László*
 2016. január 10. Doktoranduszok: *Németh Zsuzsa, Kocsis Krisztina, Farkas Domonkos* (Sweelinck, Bruhns, Buxtehude, Kirnberger, Bach, Homilius, Cramer)
 február 14. *Bán István* (Scheidt, Muffat, Cabanilles, Kerll, Lübeck)
 március 13. *Finta Gergely* (Bach, Mendelssohn, Gade)
 március 19. Bach mindenkinek: *LFZE Egyházzene Tanszék*
 április 10. *Pétery Dóra* (Steigleder, Schumann, Gubajdulina)
 április 19. *David Titterington* (Buxtehude, Böhm, Kerll, Walther, Rinck, Ritter)
 május 3. Diplomahangverseny: *Domján Eszter* (Pasquini, Buxtehude, Bach, Mendelssohn, Brahms)
 május 14. Történelmi emlékhelyek napja keretében: *Bódiss Tamás* (Scheidt, Buxtehude, Mozart, Bach)
 május 16. A pünkösdi bibliaolvasás után: *Pál Diana* (Bach, Telemann, Schnizer)
 május 28. A Református Zenei Fesztivál keretében: *Balog Lázár* (Bach), *Szotyori Nagy Gábor* (Buxtehude, Frescobaldi, Bach, Schubert), *Kovács Botond Árpád* (Bach, Krieger)
 június 11. „A második 200 év hajnalán” konferencia keretében: *Bódiss Tamás* (Bach, Mendelssohn)
 június 12. *Szilágyi Gyula* (Titelouze, Schuyt, Noordt, Caurroy, H. Praetorius, Weckmann, Tunder)
 július 10. *Kecskés Mónika* (Sweelinck, Scheidemann, Bach)
 augusztus 14. *Kővári Péter* (Noordt, Scheidemann, Bruhns, Buxtehude, Storac, Böhm, Bach)
 szeptember 11. *Homolya Dávid* (Scheidt, Haydn, Brahms)
 október 9. *Jakab Hedvig* (Sweelinck)

Bódiss Tamás